

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Здравко Райков за дисертационния труд
на Юлия Жекова Василева

“Ролята на толерантността при формиране на креативната класа
в постинформационното общество”

Светът, в който имаме късмета да живеем, е коренно различен от този отпреди няколко десетилетия. И най-характерното за него е, че стабилността, която търсим, вече я няма. Възгледи и представи, които доскоро приемахме като неоспорими, губят своята стойност. Професии, с които бяхме свикнали ги няма, други скоро ще изчезнат, а на тяхното място все по-често се появяват всевъзможни роботизирани изпълнители. Активи, които доскоро са гарантирали отлични конкурентни позиции, вече са със стремително намаляваща роля и значение. Възникват непознати модели за водене на бизнес, други правила на играта на глобалните пазари, нови форми на власт и влияние. В този свят расте делът на невидимия капитал - този на идеите, на нестандартните решения и подходи, на необичайните перспективи. Човешкото въображение се превръща в уникален и практически неизчерпаем ресурс за реализация на всяка политика - социална, технологична, организационна, институционална...

Очертава се ново социално разделение: на хора, които разчитат на това, което досега им е помагало да оцеляват и на бягащи от рутината и търсещи нестандартни подходи. Първите са без шансове - в ситуация на неопределеност печелят тези, които не се уповават на проверени практики, а раждат нови хрумвания. Хора, открити към неизвестното в неговото многообразие, които реагират необичайно и са способни да намират различни от познатите решения. Тези страстни, активни, енергични хора формират нова класа, която се реализира пълноценно в доскоро непознат свят: този на креативната индустрия.

На този фон дисертационния труд на Юлия Василева има не само теоретични, но и съществени прагматични измерения - той е принос в осъзнаването на ключовата роля на креативността в XXI век и на необходимостта да бъдат създавани всички предпоставки за нейното кристализиране, разгръщане и укрепване.

Дисертационният труд “Ролята на толерантността при формиране на креативната класа в постинформационното общество” е в общ обем от 231 страници. Библиографията включва 218 заглавия. О тях на български са 158, на английски -56, на руски - 4. Цитираните източници свидетелстват за интердисциплинарния характер на възприетия анализ и са представителни за изследваната от автора научна проблематика.

Дисертационният труд “Ролята на толерантността при формиране на креативната класа в постинформационното общество” включва увод, три глави и заключение. Тази структура напълно покрива съдържанието и логическата обвързаност на поставените от колегата конкретни изследователски задачи.

Първа глава колегата е озаглавил “Личност, комуникация, толерантност”. Тук е очертан “портрета” на креативната личност, представени са гледните точки на

изтъкнати изследователи в полето на креативността. Разкрита е решаващата роля на социалната среда за формиране на креативни личности. Внимание е отделено на комуникацията, благодарение и на която може и да се постига така необходимото осведомено обществено разбиране за необходимостта от толерантност в обществото. Изяснена е същността на толерантността като приемане и разбиране на другите с техните различия. Особено внимание е отделено на моделите на Майкъл Уолтър за толерантното общество. Очертани са индикатори за толерантност и нетолерантност в мултикултурното общество.

Втора глава - “Креативност и прогрес” въвежда понятието “креативна система” като ключова предпоставка за изясняване на креативността и появяващата се на нейна основа иновация. Тук е изложена и позицията на колегата относно основополагащи за този труд понятия - като креативна личност, креативна класа, креативна индустрия, креативен град. Анализирани и осмислени са изследванията на изтъкнати експерти, като Макс Вебер, Пиер Бурдийо, Михали Чиксентмихай, Дийн Симонтън, Тереза Амабайл, Ерик Уайнър, Норбер Силами и др. Сериозно внимание е отделено на концепцията на социолога Ричард Флорида за креативната класа и креативния капитал.

Трета глава, наречена “Креативността и толерантността през погледа на българина” представя резултатите от емпирично проучване на колегата за отношението на българина към тези два феномена. Според колегата креативността и толерантността са важни за анкетираните от него лица, но те са на мнение, че организации и институти не стимулират достатъчно процеса на генериране на нестандартни идеи, решения, подходи в практиката. Това е сериозен проблем - колегата цитира разбирането на един от най-изтъкнатите теоретици в областта на креативността Едуард де Боно, че креативността е умение, което може да бъде научено. Създаването на подходяща среда, което непременно включва и толерантност, е условие за разгръщане на креативния потенциал на българското общество, а оттук и конкурентоспособността на държавата ни.

В труда “Ролята на толерантността при формиране на креативната класа в постинформационното общество” колегата е съумял да ни покаже изключителната роля на публичната комуникация и толерантността за развитие на креативността в едно общество, навлязло в епохата на четвъртата индустриална революция. Обоснована е ролята на т.н. креативна класа, на креативната личност, както и появата на креативната индустрия и креативните градове. Анализирана е връзката толерантност - креативност - социален просперитет в условията на динамично и интензивно развитие на новите технологии и кардиналните промени, които те внасят във всяка област на обществото. Осъществено е емпирично проучване на представите на българина за креативността и толерантността.

Проблемът за ролята на толерантността в разгръщане на креативността днес не е локален или конюнктурен - той е от глобално значение. Ако тя недостига е невъзможно да се откриват и интерпретират очертаващи се тенденции, да се подхожда адекватно към значими промени. Живеем в невероятно динамичен свят и за да оцелеем в него ни е нужна гъвкавост и отвореност към непознатото. Толерантността е от съществено значение за разработване и реализация на политики, съобразени с измененията в социалния контекст - технологични, информационни, психологични, екологични и т.н.

Докторантът показва добра ерудиция, познаване на ключови за проблематиката на труда автори и проучвания. Системният по същество подход на колегата към темата в нейния цялостен социален контекст, му е позволил да достигне до важни изводи, които имат както теоретично, така и прагматично значение. Ясно са очертани както позитивите, така и негативите от недостатъчно обмислени и разработени политики за развитие на толерантността в обществото по отношение на кристализиране на неговия креативен потенциал. По същество са разкрити недостатъчно използвани ресурси за едно хармонично и устойчиво социално развитие.

По отношение на приносите на автора - справка за приносите коректно отразява научните постижения на колегата.

Като цяло трудът “Ролята на толерантността при формиране на креативната класа в постинформационното общество” притежава необходимите качества, обогатява съществуващите знания и покрива изискванията за научно-образователната степен “доктор”.

Убеден съм, че тази дисертация ще представлява определен интерес за професионалната научна общност, а така също и за държавни институции. Всичко, което укрепва толерантността в обществото реално допринася за кристализиране и активиране на неговия креативен потенциал. Не случайно толерантното общество се превръща в една от основните ценности на Европейското публично пространство и в ключов фактор за стимулиране конкурентоспособността на Европейския съюз. Ако толерантността недостига, то не може да се превърне съюза в най-динамичната икономика в света. В толерантно и креативно общество разцъфтява креативната личност, формира се креативната класа и се ражда по-конкурентоспособна и социално сплотена Европа. Създават се нови работни места, ускорява се икономическия растеж, повишава се качеството на живота във всяка европейска страна.

Убедено препоръчвам на уважаемото научно жури да присъди образователната и научна степен “доктор” по професионално направление 3.5. “Обществени комуникации и информационни науки (журналистика - Връзки с обществеността)” на Юлия Василева.

София, 19.02.2018

(проф. д-р Здравко Райков)